

ESPERANTO
PASPORTO AL LA
TUTA MONDO

LECIONO DEK

INTRODUCTION TO EPISODE TEN

TEACHER Hello! How are you? Are you ready to start studying the tenth lesson? I hope so! In this lesson you will actively use parts of Esperanto grammar, which are already known to you but in another context. This pertains to the correlatives “kiu” and “kiuj”, “kiun” and “kiujn”. There are lots of examples of relative pronouns in the drama – listen carefully and you will easily find them. Yes, listen carefully, because it is now time to turn to the film to learn what will happen to the Bonvolo Family ... especially to poor, weeping Karlo, whose future happiness evidently will not be found in the arms of the doctor. And what about Flora and Ken? Well ... watch, listen, and enjoy!

ENKONDUKO AL LECIONO DEK

INSTRUISTO: Saluton! Kiel vi fartas? Ĉu vi estas pretaj ekstudi la dekan lecionon? Mi esperas, ke jes! En tiu ĉi leciono vi aktive uzos erojn el Esperanto-gramatiko, kiuj jam estas konataj sed en alia kunteksto. Temas pri la korelativoj “kiu” kaj “kiuj”, “kiun” kaj “kiujn”. Abundas ekzemploj pri relativaj pronomoj en la dramo ... zorge aŭskultu kaj vi facile trovos ilin. Jes, zorge aŭskultu, ĉar nun estas tempo turni nin al la videobendo por ekscii, kio okazos al la Bonvolanoj ... aparte al kompatinda kaj ploranta Karlo, kies estonta feliĉo memevidente ne troviĝos en la brakoj de la doktoro. Kaj kio pri Flora kaj Ken? Do ... rigardu, aŭskultu, kaj ĝuu!

SCENO 1 (BONVOLO-HEJMO)

RUSELO Prezidanto ... aŭ vicprezidanto! Georgo ... vekigu!

GEORGO A? He? Kio ... ?

RUSELO Sinjoro vicprezidanto! Mi skribis la leteron ... !

GEORGO Vi interrompis min! Mi pensis ... filozofie pensis ...

RUSELO Ba ... ! Vi malfilozofie dormis.

GEORGO Eble mi dormetis. Mi estas ege streĉita.

RUSELO Estas mi, kiu estis streĉita ... ĉu mi ne ĵus skribis leteron? Do ... aŭskultu! ‘Estimata profesoro Wells...’ eleganta komenco, ĉu ne?

RUSELO Ts, ŝafo ... ts! "Baldaŭ malfermiĝos nia nova Esperanto-kafejo, kafejo Zamenhof, kaj ni volas inviti vin ..."

GEORGO Mi ne volas inviti lin. Ne necesas profesoro ... pli eminentas filozofo!

RUSELO Ho, Georgo! La komitato jam voĉdonis ... jam decidis. Do " ... ni volas inviti vin solene malfermi la kafejon. Bonvolu diri, ĉu vi akceptos nian inviton, kaj kiam vi alvenos. Ni tre esperas, ke vi konsentos malfermi nian kafejon. Sincere via, Ruselo Ŝafisto." Nu ... kion vi opinias? ... Georgo! ... vekigu!

GEORGO Ho ... en ordo! Mi plene konsentas. Pri kio mi konsentas?

RUSELO Pri la letero! La letero, kiun mi ĵus skribis ... kiun mi ĵus legis al vi!

GEORGO Ho ... la letero! Mi supozas, ke vi bezonas koverton kaj poŝtmarkon. Jen ... prenu! Kaj lasu min. Mi sentas iom dormema ... iom pensema.

RUSELO Georgo, dankon! Do ... sur la koverton ... poŝtmarko! Sed ... ve! La adreson! La adreson de la profesoro ... mi ne havas ĝin! Kaj sen adreso ...

ŜAFO Beeee!

RUSELO Nu? ... ? Ĉu ne ... ĉu ne via jarlibro ... tiu de UEA, kiun vi montris dum la kunsido ... ĉu ĝi havas la adresojn?

GEORGO Ho, mi ne scias ... eble.

RUSELO Kompreneble ĝi havas adresojn ... adresojn de membroj de UEA ... inkluzive de profesoro Wells. Wells ... Wells ... jen! Wells! Kaj ... ne nur poŝt-adreso, sed ankaŭ ret-adreso!

GEORGO Kio ... ret-adreso?

RUSELO Jes ... interreto! Do ... tiel mi povos kontakti lin multe pli rapide, multe pli facile ol per normala poŝto! Perfekte! Do ... dankon, Georgo ... ĝis!

SCENO 3 (BUTIKO/KAFEJO)

FILISA Metu la tablojn tie ... ne, ne ... ne tie, ne tie.

FLORA Ho, Filisa, egale! Ien ajn la tabloj, ien ajn la seĝoj!

KEN Ien ajn la komputilo ... ien ajn la informejo!

FILISA Haltu! Vi tute ne helpas ... male! Kaj mi jam sentas min sufiĉe streĉita.

FLORA Ho, Ken ... ĉu ni anoncu? Ĉu ni diru nian novaĵon?

FILISA Novaĵon? Kian novaĵon?

FLORA Ho, Filisa ... ni gefianĉiĝis!

SCENO 4 (ĜARDENO)

KARLO Gefianĉiĝi ... la doktoro kaj mi ... tion mi volis ... tion mi esperis. Ŝi ... mia ĉarma fianĉino ... mi ... ŝia atleta fianĉo. Sed ĉiuj miaj espero ... fie rompitaĵ! Ho, ve! Ŝi ne amis min ... sed mi terure amas ŝin. Min ... ŝin? Ho ve! Ŝi ne amis min ... sed mi terure amas ŝin. Poezio ... poemo! Eble ... mi estas poeto! Ĉu ne mia koro doloras? Ĉu ne mi terure suferas? Ĉu ne suferegas ĉiuj poetoj? Kaj ŝi ... ŝi, mia muzo ... ĉu ŝi ne parolis pri poezio? Jes! Mi fariĝos fama Esperanto-poeto ... pli fama eĉ ol Kalocsay! Ho mia kor! Mi verkos poemon!

SCENO 5 (BUTIKO/KAFEJO)

RUSELO Halo! Ken ... ! Jen letero ... letero por vi! Hmm ... ho, japana poŝtmarko ... letero el Japanio!

SCENO 6 (BONVOLO-HEJMO)

GEORGO Uh! He? Kio ... ? Ve! Fantomo! Je la barbo de Zamenhof ... jen lia fantomo, kiu vizitas min! Vere ... mi neniam misuzas la akuzativo ... akuzativon! Mi neniam misprononcas vokalojn ... a e i o u ...

DETEKTIVO Sinjoro ... nek akuzativoj nek vokaloj interesas min.

GEORGO Kial ne? Ĉu vi ne estas Esperantisto?

DETEKTIVO Ne! Jes! Tio estas ...

GEORGO Ĉiu bona Esperantisto interesiĝas pri akuzativoj kaj vokaloj ... ankaŭ pri ...

DETEKTIVO Sinjoro ... mi ne venis por diskuti Esperanto-gramatikon.

GEORGO Domaĝe! Kial do vi venas?

DETEKTIVO Mi venis por ...

GEORGO Momenton! Ĉu mi ne konas vin? Ŝajnas al mi, ke jes.

DETEKTIVO Vi eraras, sinjoro. Vi ne konas min.

GEORGO Ĉu la voĉo ... ne! Sed la mantelo ... jes! Mi rekonas la mantelon!

DETEKTIVO Ve! Ĉio perdita!

GEORGO Portis tiun mantelon ... la kuracisto ...

- DETEKTIVO Kiu ... ?
- GEORGO La kuracisto, kiu venis al mi ... venis ... kiam mi malsaniĝis ... poste kuraciĝis ... de doktoro Zamenhof! Jes! Jen la mantelo, kiun Zamenhof portis!
- DETEKTIVO Sinjoro ... mi estas nek fantomo nek doktoro. Sed mi estas ja iu, kiu povos helpi vin. Mi kredas, ke vi bezonas monon.
- GEORGO Monon! Ve! La mono elkapiĝis! Mi devas iri al la banko ... sinjoro, pardonu min . . .
- DETEKTIVO Sed ... ne necesas iri al banko! La banko ĵus venis al vi ... La hejmbanko ... la plej nova banko en la mondo. Mia karto, sinjoro.
- GEORGO Mi neniam aŭdis pri hejmbanko.
- DETEKTIVO Mi supozas, ke ne. Ĝi elpensiĝis ... nur lastatempe.
- GEORGO Sed ... mi ne scias . . .
- DETEKTIVO Ho ... la hejmbanko povas fari ĉion, kion faras ordinaraj bankoj. Ekzemple ... ĝi pruntedonas monon ... pruntedonas tiom, kiom vi deziras.
- GEORGO Ho ... jes ... nu . . .
- DETEKTIVO Nu ... kiom da steloj, sinjoro? Mil? Kvinmil? Dekmil?
- GEORGO Ho ... ĉio okazas tro rapide ... kaj Filisa ne ĉeestas . . .
- DETEKTIVO Sinjoro ... eminenta filozofo, kiel vi, ne devos atendi, ĝis venos la edzino ... ne devos konsideri, kion diros virino . . .
- GEORGO Vi ne konas mian edzinon! Filisa estas iom ... iom ...
- DETEKTIVO Puŝema ... ĉu ne?
- GEORGO De tempo al tempo ... jes, puŝema!
- DETEKTIVO Do, sinjoro, prenu! Jen ...dekmil steloj ... ne! Dudek mil! Mi kredas, ke tio sufiĉos por tabloj kaj seĝoj.
- GEORGO Jes ... mi supozas . . .
- DETEKTIVO Do ... subskribu! Ne, nura formalaĵo, sinjoro!
- GEORGO Sed ... kio pri repago? Kutime, kiam oni prunteprenas monon, oni devas iam repagi!
- DETEKTIVO Repagi ... ne maltrankviliĝu pri tio! Vi repagos ... ho, jes ... vi pagos!
- SCENO 7 (ĜARDENO)**
- GEORGO Ho, Karlo ... ! Ho, jen vi!
- KARLO Be ... ! Ĉu vi ne vidas, ke mi estas okupita?

GEORGO Ne gravas via skribaĉo, Karlo! Vidu! Mi havas la monon ... por tabloj kaj seĝoj!

KARLO Kial vi babilas pri tabloj kaj seĝoj ... dum mi okupiĝas pri poezio?

GEORGO Kara mia ... tablojn kaj seĝojn eĉ poetoj bezonas. Ĉu Kalocsay verkis siajn poemojn sen tablo ... sen seĝo? Mi tre dubas. Do venu ... vendejen ... por ilin aĉeti.

KARLO Mi verkas poemon!

GEORGO Mi bezonas vian helpon! Do venu! Mi insistas!

KARLO Be ... !

GEORGO Kiel vicprezidanto ... kasisto ... de la kafejo-komitato ... mi insistas! Pli grava ol Streĉita Kordo ... la streĉita ordo de la familio Bonvolo!

KARLO Kiel poeto povas tiel koncentriĝi ... kiel?

SCENO 8 (BUTIKO/KAFEJO)

FLORA Ho, Filisa ... imagu! Mi estas tiom kontenta! Unuafoje en mia vivo ... vere kontenta!

FILISA Mi ĝojas pri via novaĵo ... pri via feliĉo.

FLORA Ĉu vere, Filisa? Vi aspektas tamen ... malgaje ... iom streĉite.

FILISA Prave, Flora. Mi ja sentas min malgaja.

FLORA Kial? Pro Georgo ... denove?

FILISA Ĉi-foje ne. Pro Karlo ... mia filo.

FLORA Ho! La atleto. Tiu, kiu ĉiam kuras.

FILISA Jen la problemo. Li hodiaŭ ne kuras. Li simple sidas ... ne volas paroli. Laŭ li ... lia vivo neniigis.

FLORA Ŝajnas al mi, ke li malsaniĝis. Sendube li bezonas la doktoron.

KEN Neeble ... ! Katastrofe ... ! Ve ... !

FLORA Ken! Kio estas ... ?

SCENO 9 (BUTIKO/KAFEJO)

RUSELO Do, kara Ŝafo ... mi demandas min, ĉu alvenis respondo de profesoro Wells. Kion vi opinias?

ŜAFO Beeeee.

RUSELO Nu bone ... parolas Ruselo Ŝafisto!

PROF. WELLS Estimata sinjoro Ŝafisto! Mi dankas vin pro via afabla mesaĝo. Kun granda plezuro mi venos por solene malfermi kafejon Zamenhof. Mi alvenos postmorgaŭ. Ĝis baldaŭ! Ĝis!

RUSELO Ĉu vi aŭdis, kara Ŝafo? Ĉu vi aŭdis? Li venos ... la moŝta profesoro venos!

FILISA Kio okazas ... ? Kial ĉiu ĉi bruo? Ho, Ruselo ... estas vi!

RUSELO Jes, Filisa, la profesoro venos! Li venos por malfermi la kafejon! Postmorgaŭ li alvenos!

FILISA Postmorgaŭ?!

RUSELO Jes!

FILISA Post du tagoj! Sed ni apenaŭ havos tempon por ĉion aranĝi!

SCENO 10 (PARKO)

KEN Kion fari, Flora? Kion fari?

FLORA Vi devas elekti, Ken. Nur vi kapablas decidi.

KEN Male, kara. Estas ni ... vi kaj mi ... kiuj devas decidi. Ĉu ni ne gefianĉiĝis? Ĉu ni ne estas paro?

FLORA Denove ... donu al mi la leteron. "Estimata sinjoro ... kun granda plezuro ni proponas al vi la postenon de ĉefraportisto." Ĉefraportisto ... imagu! Ĉefo, estro, numero unu ... ho, gratulon!

KEN Sed en Japanio, Flora ... Japanio! Mi ne povas akcepti postenon en Japanio! Milojn da kilometroj for ...for de vi, mia fianĉino!

FLORA For ... ? Ho, tute ne! Ĉu mi ne povas veni kun vi ... akompani vin ... al Japanio?

KEN Sed ... la vendejo ... la kafejo ...

FLORA Mi ne interesiĝas pri kafejo! Inter ni ... ĝi tudas min! Mi ne estas kuiristo ... ne estas kelnero ... mi preferas mian vendejon! Kaj en Japanio ... ho, jes! En Japanio mi malfermos alian Esperanto-vendejon ... pli grandan, pli belan ... kaj pli sukcesan!

KEN Ho, Flora! Flora! Kara ... !

SCENO 11 (ĜARDENO)

RUSELO Georgo! Novaĵon ... mi havas novaĵon! Kie li nun dormas? Georgo! Foje mi kredas, ke la filozofo estas tiom surda kiom la stulta detektivo. Georgo! Ampoemo! Kiel ĉarme ... kiel dolĉe ... jes! Kial ne?

SCENO 12 (BONVOLO-HEJMO)

JOLANDA Do ... ĉu vi estas certaj?

KEN Certaj kiel Universala Kongreso.

FLORA Diru nenion, kara Jolanda ... diru nenion, ĝis ...

JOLANDA Mi komprenas. Mi silentos ... kiel fermita antologio. Vi povos min fidi. Nia sekreto.

KEN Nia sekreto ... jes!

SCENO 13 (BUTIKO/KAFEJO)

FILISA Nur du tagojn ... nur du tagojn ni disponas por ĉion prepari! Koncentriĝu! Jen viaj taskoj ... viaj taskoj! Do, ek al! Fulme, tondre ... ek al!

SCENO 14 (KAFEJO)

FILISA Haltu!

PETRA Pli da! Pli da suko, mi petas!

KATALIN	Ne! Vi jam havis ...
LANA	Sed sinjoro, mi ne sufiĉe bone konas vin por iri al via hejmo ...
PABLO	Sed ... sed, jes!
LANA	Ne!
PABLO	Jes!
LANA	Ne!
FILISA	Gratulon! Gratulon al ĉiuj! Ĉu ne aspektas ĉarmege la kafejo ... kafejo Zamenhof?
KEN	Gratulon al vi, Filisa. Vi ĉion aranĝis ... dank' al vi ni estas finfine pretaj.
FLORA	Kaj kia bela kuko, Filisa ... kuko kun verda stelo!
RUSELO	Mi vidas lin ... la profesoron! John Wells! La moŝta profesoro venas! Ho!
PROF. WELLS	Saluton! Saluton al ĉiuj!
FILISA	Saluton, profesoro! Nu, eniru, mi petas! Ho, ni ĝojas, ke vi honoras nin per vizito ...
PROF. WELLS	Estas vi, gesinjoroj, kiuj honoras min.
FILISA	Ni volas danki vin, ke vi akceptis nian inviton.
PROF. WELLS	Nedankinde ... vere, nedankinde!
FILISA	Nu ... poste mi prezentos al vi familianojn ... amikojn, sed unue ... la malfermo!
ĈIUJ	Jes!
FILISA	Do venu, sinjoro ... ek al la tablo! Do prenu, prenu, sinjoro ... prenu la tranĉilon ... tranĉu la kukon ... kaj deklaru malfermita nian kafejon!
PROF. WELLS	Do ... estas por mi granda honoro ... granda plezuro ... solene malfermi la novan Esperanto-kafejon Zamenhof. Mi deziras al ĝi ... kaj al ĉiuj, kiuj tie kunlaboros ... grandan sukceson ... kaj sukceson ankaŭ al la internacia lingvo Esperanto!
ĈIUJ	Hura!
FILISA	Do tranĉu ... tranĉu, sinjoro! Kuko por ĉiuj ... ankaŭ trinkaĵoj! Georgo ... helpu!
JOLANDA	Silenton! Gesinjoroj ... geamikoj ... antaŭ ol festi ... mi havas ion por anonci. Nu ... ne estas sekreto, ke Ken kaj Flora gefianĉiĝis. Ne, ne ... aŭskultu! Ili tamen ne volis anonci ĝis nun ... do post la solena malfermo ... ke ... ke ili forlasos nin kaj iros kune Japanion!
FILISA	Neeble! Ho ... kial? Kaj nia kafejo ... kio pri ĝi ... ?
JOLANDA	Ken akceptis ĉefraportistan postenon en sia hejmlando ... kaj Flora ... memevidente ... volas lin tien akompani. Pri la kafejo ... Flora konsentis ... tre volonte konsentis ... ke ekde nun la familio Bonvolo plene estros ĝin. Venu!
JOLANDA	Do, Ken kaj Flora, baldaŭ vi forlasos nin por ekvivi kiel Esperanto-paro en Japanio. Do ... ĉu vi solene ĵuras ĉiam paroli Esperanton?

- KEN / FLORA Ni ĵuras.
- JOLANDA Ĉu vi solene ĵuras ĉiujare membriĝi en Universala Esperanto-Asocio?
- KEN / FLORA Ni ĵuras.
- JOLANDA Kaj ĉu vi solene ĵuras ĉiujare viziti la Universalan Kongreson de Esperanto, kie ajn ĝi okazos?
- KEN / FLORA Ni ĵuras.
- JOLANDA Kaj ĉu vi solene ĵuras aĉeti Esperanto-librojn?
- KEN / FLORA Ni ĵuras.
- JOLANDA Kaj ĉu vi solene ĵuras legi la Esperanto-librojn, kiujn vi aĉetis?
- KEN / FLORA Ni ĵuras.
- JOLANDA Kaj ĉu vi, Flora, solene ĵuras neniam plu sveni, fali, aŭ morti?
- FLORA Mi ĵuras.
- JOLANDA Kaj ĉu vi, Ken, solene ĵuras ĉiam interrompiĝi, dum vi intervjuas iun?
- KEN Mi ĵuras.
- JOLANDA Do, Ken kaj Flora, mi deklaras vin ... perfekta Esperanto-paro!
- FILISA Ek! Ek al la kuko! Ni festu ... ni festegu!

FINO DE LECIONO DEK

CONCLUSION TO EPISODE TEN

TEACHER Oh, what a beautiful feast! And so many partying Esperantists! Hopefully the cafe will be a success and hopefully Ken and Flora will enjoy a beautiful Esperanto life in Japan! However, in the meantime we must turn again to the correlatives. Listen to Georgo:

GEORGO The doctor who came to me ...

TEACHER “Kiu” is used, because the correlative is the subject of the phrase. In the second example, “kiun” is used because the correlative is the object of the phrase.

GEORGO Yes, here’s the overcoat which Zamenhof wore.

TEACHER In the second example, “kiun” is used because the correlative is the object of the sentence. In other words, the doctor came, so we speak of the doctor who came, but Zamenhof wore the overcoat, so we speak of the coat which Zamenhof wore. In the text you will find many examples of correlatives. But here, to help you, are phrases which show the difference between the various possibilities:

Here's another, related matter. What does Filisa say to her son, Karlo?

FILISA “We need someone who will run like lightning ... someone who will carry food and drinks to our guests.”

TEACHER Notice the relationship between the accusative “iun” and the nominative “kiu”. The first is the object of the verb “bezonas”, the second the subject of the verb “portos”. Also compare: I will do as much as you want. I will do it in the way you want. I will talk to her when I come.

It always has to do with a link between two phrases or parts of phrases. Well, undoubtedly it's now time to again watch the film, and to study the text so as to understand a little better the grammatical elements. So... good luck! And... until next time!

KONKLUDO AL LECIONO DEK

- INSTRUISTO Ho! Kia bela festo! Kaj kiom da kunfestantaj Esperantistoj! Espereble la kafejo sukcesos kaj espereble Ken kaj Flora ĝuos belan Esperanto-vivon en Japanio! Tamen intertempe ni devas turni nin denove al la korelativoj. Aŭskultu Georgon:
- GEORGO: La kuracisto, kiu venis al mi ...
- INSTRUISTO Oni uzas “kiu”, ĉar la korelativo estas la subjekto de la frazero.
- GEORGO: Jes, jen la mantelo kiun Zamenhof portis.
- INSTRUISTO: En la dua ekzemplo, oni uzas “kiun” ĉar la korelativo estas la objekto de la frazero. Alivorte, la doktoro venis, do oni parolas pri la doktoro kiu venis, sed Zamenhof portis la mantelon, do oni parolas pri la mantelo kiun Zamenhof portis. En la teksto, vi trovos multajn ekzemplojn pri korelativoj. Sed jen, por helpi vin, frazoj, kiuj montras la diferencojn inter la diversaj eblecoj.
- Jen alia, rilata afero. Kion diras Filisa al sia filo, Karlo?
- FILISA Ni bezonas iun, kiu fulme kuros ... iun, kiu portos manĝaĵojn kaj trinkaĵojn al niaj gastoj.
- INSTRUISTO Rimarku la rilaton inter la akuzativa “iun” kaj la nominativa “kiu” ... la unua estas objekto de la verbo “bezonas”, la dua subjekto de la verbo “portos.”
- Komparu ankaŭ:
- Mi faros tiom, kiom vi volos.
 Mi faros ĝin tiel, kiel vi volos.
 Mi parolos kun ŝi tiam, kiam mi venos.
- Ĉiam temas pri ligo inter du frazoj aŭ partoj de frazoj. Nu, sendube estas nun tempo spekti refoje la videobendon, kaj studi la tekston por iom pli profunde kompreni la gramatikaĵojn. Do ... bonŝancon! Kaj ... ĝis la venonta fojo! Ĝis!